

Hallintokulttuuri puhutti puheviestijöitä

Jyväskylässä pidettiin 25.-26.3.1994 Puheviestinnän päivät, jotka olivat erinomainen osoitus puheviestinnän kehityksestä elinvoimaiseksi tieteen Suomessakin. Päivät osoittivat, että puheviestinnän tutkimus on tällä hetkellä vilkasta ja monipuolista. Esitelmien runsas määrä yllätti järjestäjät. Ensimmäistä kertaa päivät koostuivat pelkästään oman tutkimusalan esitelmistä. Päivien järjestäjinä olivat Prologos ry. ja Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitos.

Päivien avajaisesityksen piti rehtori Aino Sallinen, joka puhui puheviestinnän merkityksestä kansallisissa tulevaisuushankkeissa. Hänen mukaansa valtionhallinnossa on tapahtumassa muutos. asiat käsitellään yhä enemmän puhumalla ja erilaisten ryhmäprosessien avulla. Uudenlaista keskustelukulttuuria aloitteli hallituksen organisoima Maanantaiseura, joka ei kuitenkaan onnistunut tavoitteensa mukaisesti herättämään kansalaiskeskustelua. Sen sijaan Maanantaiseura uudisti hallintokulttuuria. Sallinen esitteli myös komiteamietintöä kansallisista sivistysstrategioista. Mietinnän mukaan viestinnän merkitys näyttää kasvavan tulevaisuudessa. Puheviestinnän opettajien haasteena on tulevaisuudessa yhä tärkeämpää opettaa spontaania reagoitua, väittelytaitoa, vaikuttamista, keskustelutaitoja ja kulttuurienvälistä viestintää.

Monet esitelmät käsitelivät presidenttiehdokkaiden esiintymistä medioissa. Matti Leivo esitteli näyttämömallin mediapolitiikan tarkasteluun. Hän löysi presidentinvaalien aikaisesta mediapolitiikasta niin kuiskaajat, ohjaajat, omistajat, piilojuonen kuin esiintyjätkin sankareineen ja konnineen. Myös viestinnän tutkijoiden osoitettiin olevan osa mediapolitiikkaa. Toisessa esitelmässään Leivo

yhdessä opiskelijaryhmän kanssa tarkasteli presidenttiehdokkaiden argumentoinnin uskottavuutta.

Katri-Mari Karhunen oli haastatellut viittä presidenttiehdokasta siitä, miten he suhtautuvat ja valmistautuvat televisiohaastatteluihin. Haastattelujen perusteella ehdokkaiden imagonrakennus ei näyttäisi olevan lainkaan niin järjestelmällistä kuin yleisesti ajatellaan. Yhteinen esitelmäni Maili Pörhölan kanssa vastasi kysymykseen, mikä presidenttiehdokkaiden televisiokeskustelussa kiinnostaa nuoria. Kiinnostavuuteen näyttivät vaikuttavat käsiteltävät asiat, ehdokkaiden keskinäisen vuorovaikutuksen luonne, ehdokkaiden viestintätyyli. Myös tietyt ehdokkaat kiinnostivat nuoria selvästi toisia enemmän. Maarit Valon kanssa tekemäni esitelmä käsiteli televisioystävyyttä ja radorakkautta eli parasosiaalista suhdetta suomalaisittain. Tulosten mukaan parasosiaalinen suhde näyttää olevan hyvin tavallinen suomalaisille radionkuuntelijoille ja televisionkatsojille. Tosin televisioystävyyttä osoittautui radorakkautta vahvemmaksi.

Muissa esitelmissä käsiteltiin esimerkiksi puheviestintää oikeussalissa, poliisikuulustelussa, neuvottelussa, väitöstilaisuudessa ja teemahaastattelussa. Lisäksi pohdittiin viestintätavoitteita ja puheviestinnän tiedostamista. Parissa esitelmässä kurkistettiin puheviestinnän historiaan aina antiikin retoriikkaan saakka. Toisen päivän esitelmistä suurin osa koski puheviestinnän opettamista ja opettajan viestintää.

Puheviestinnän päivät siis vahvistivat käsitystä tieteenalan myönteisestä kehityksestä ja oppiaineen tarpeellisuudesta tulevaisuudessakin. Päivät onnistuivat myös olemaan sekä tutkijoiden keskustelufoorumi että käytännön opetustyötä tekevien tiedonhankinta-areena.

Pekka Isotalus

Medioiden ja tiedotusopin historiantutkimus

Syksyn aikana järjestetään — mikäli riittävää kiinnostusta ilmenee — medioiden, viestinnän ja tiedotusopin historiantutkimusta käsittelevä seminaari. Pyrkimyksenä on tarkastella media- ja viestintätutkimuksen sekä historiantutkimuksen (myös aate- ja oppihistorian) suhteita, tuoda esiin kansainvälisen keskustelun nykynäkymiä, inventoida sitä, mitä alalla Suomessa tapahtuu, ja luoda keskusteluyhteyttä aiheesta kiinnostuneiden välille. Mikäli olet kiinnostunut seminaarista, ota yhteyttä kesän aikana joko Tarmo Malmbergiin (Vaasan yliopisto, PL 700, 65101 Vaasa; telekopio 961-3248 380; sähköposti: tma@uwasa.fi) tai Terhi Rantaseen (Helsingin yliopisto, PL 54/Unioninkatu 37, 00014 Helsingin yliopisto; telekopio: 90-191 8849; sähköposti: TRANANEN@cc.Helsinki.FI).

Vertailevan taiteen ja kulttuurintutkimuksen seminaari syksyllä 1994

Kirjallisuuden ja kulttuuriantropologian laitos järjestää 27.-28.10.1994 vertailevaa taiteen ja kulttuurintutkimusta käsittelevän kaksipäiväisen seminaarin, joka on oppiainerajat ylittävä ja monitieteinen,

uusia medioita tutkiva ja uusia näkökulmia hakeva. Kirjallisuuden ja kulttuuriantropologian opiskelijoiden lisäksi seminaariin toivotaan osallistujia elokuvatiiteen, kielten, historian ja sosiologian opiskelijoista.

Seminaarin runko muodostuu kolmesta yleisesitelmästä. Pertti Alasuutari (sosiologi Tampereen yliopistosta) puhuu kulttuuritutkimuksen nykytilasta ja suuntauksista. Teuvo Laitila (uskontotieteilijä Helsingin yliopistosta) käsittelee esitelmässään myyttitutkimusta ja kulttuurin moninaisuutta. Kolmanneksi pääalustajaksi pyritään varmistamaan Suomessa vieraileva Fullbright-tutkija, joka on arktisten alueiden erikoistutkija.

Seminaarin pääpaino on kuitenkin sektiotyöskentelyssä, jossa sekä gradu- vaiheessa olevat että jatko-opiskelijat voivat esitellä tutkimussuunnitelmiaan ja -tuloksiaan. Kutakin esittelyä varten on varattu aikaa puoli tuntia (20 minuuttia puheenvuoroon, 10 minuuttia muiden kommentteihin). Osallistujien on lähetettävä esitelmästään vajaan sivun mittainen abstrakti 5.9.1994 mennessä Matti Savolaiselle osoitettuna (Kirjallisuuden ja kulttuuriantropologian laitos, PL 111, 90571 Oulu). Kiinnostusta on ilmennyt mm. seuraaviin sektioihin: 1) Populaarikulttuuri, 2) Media-kulttuuri, TV ja elokuva, 3) Rotu, etnisyyt, kulttuuri — erityisesti Pohjois-Suomi ja arktiset alueet, 4) Naistutkimus, miestutkimus ja sukupuolen tutkimus, 5) Ekologia ja kulttuuritutkimus ja 6) Uusin kulttuuriantropologinen tutkimus.

Lisäksi esitetään yhteistyössä Oulun elokuvakeskuksen kanssa sarja antropologisia ja multikulttuurialaisia kuvittavia elokuvia (4-5 elokuva).

Lisätietoja seminaarista antavat: Matti Savolainen, Kirjallisuuden vs. apulaisprof., puh. työhön (981) 553 3335, kotiin (981) 311 31 96 ja Ilmari Leppihalme, Seminaarin järjestelysiht., puh. (981) 31 13 228.

Kirjat ja raportit

THE CULTURAL study of reception / ed. by Erkki Vainikkala. — Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, 1993. — 215 s. (Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja, 38). 951-34-0227-4.

Sisältää mm. artikkelit: Interpreting health posters : a semiotic view (Pauliina Aarva), Workplace discussions about television (Marjatta Montonen), We would have fun when Marja cleaned : "Golden Girls" as a topic for women's conversation (Hanna Rajalahti), Encounters and events: theories for theatre audience research and reception analysis (Pirjo Vaittinen).

HUOTARI, Kari
AIDS-kysymyksen muotoutuminen kansallisessa kirjoittelussa. — Rovaniemi : Lapin yliopisto, 1993. — 253 s. 951-634-344-9.

HÄRKÖNEN, Ritva-Sini
Viestintäkasvatuksen ulottuvuudet. — Helsinki : Helsingin yliopisto, 1994. — 347 s. 951-45-6647-5.

JÄÄSAARI, Johanna
Teksti-TV:n katselu 1989-1993. — Helsinki : Yleisradio, 1994. — 28 s. (Tutkimusraportti 1994:2). 951-43-0681-3.

KORTELAINEN, Terttu
Kansainvälisiä piirteitä Suomen tieteellisissä kausijulkaisuissa. — Oulu : Oulun yliopiston kirjasto, 1994. — 53 s. (Oulun yliopiston kirjaston julkaisuja 1994:33). 951-42-3789-7.

LEVO-HENRIKSSON, Riiva
Eyes upon wings : culture in Finnish and US television. — Helsinki : Yleisradio, 1994. — 329 s. (Tutkimusraportti 1994:1). 951-43-0680-5.

OINONEN, Paavo
Ajanvietettä sivistysradiosta : suomenkielisen yleisradioajanvietteen kuuntelukulttuuri ja ohjelmapoliittinen kontrolli

1945-1964. — Helsinki : Yleisradio, 1994. — 92 s. (Tutkimusraportti, 1994:3). 951-43-0682-1.

PUHEESTA ja vuorovaikutuksesta / toim. Pekka Isotalus. — Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, 1994. — 174 s. (Viestintätieteiden laitoksen julkaisuja, 11). 951-34-0232-0.

Sisältää mm. artikkelit: Televisioesiintyminen, mediaretoriikka ja poliittinen vaikuttaminen (Aino Sallinen), Onko toimittajan televisioesiintymisellä merkitystä? (Pekka Isotalus) Tietoyhteiskunta ja vuorovaikutus : yhdeksänkymmentäluvun yksilön viestintätarpeet (Jaakko Lehtonen).

SAVINEN, Ari
Alle kouluikäiset lapset ja televisio : TV 2:n lastenohjelmien vastaanottotutkimus. — Helsinki : Yleisradio, 1994. — 83 s. (Tutkimusraportti 1994:5). 951-43-0684-8.

SUHONEN, Pertti
Mediat, me ja ympäristö. — Helsinki : Hanki ja jää, 1994. — 202 s. 951-8916-44-6.

SUISTOLA, Jouni
Kylmä sota paleltaa : kylmän sodan alku Suomen johtavassa sanomalehdistössä. — Rovaniemi : Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys, 1994. 952-9888-00-7.

TELEVISIO-OHJELMIEN tuotanto YLE:n ja MTV:n ulkopuolella. — Helsinki : Liikenneministeriö, 1994. — 19 s. (Liikenneministeriön julkaisuja 1994:22).

THÖLIX, Birger
Den svenskspråkiga tidningspressen : utredning om förutsättningar för ett samarbete. — Helsingfors : Trafikministeriet, 1994. — 113 s. (Liikenneministeriön julkaisuja 1994:19).

YLÖNEN, Marja
Vanhuus Rysänperässä : Kari Suomalaisen pilapiirrosten vanhuskäsitys. — Helsinki : Vanhustyön keskusliitto, 1994. — 52 s. 951-806-001-0.

Artikkelit

ERÄMETSÄ, Harri

Tiedon uusi mahdollisuus? — Teoksessa: Tarttuvaan tietoon : hyper- ja multimedia — koulutuksen ja oppimisen mahdollinen maailma / toim. Harri Erämetsä & Jyrki Kanerva. — Helsinki: Yliopisto-lehti, Yliopistopaino, 1993. 951-570-185-6, ss. 147-172.

HELIN, Matti

Kirkko kommunistisessa lehdistössä vuosina 1945-1949. — Teologinen aikakauskirja (1994)1, ss. 55-61.

HELLMAN, Heikki

Postmodernistisk teori och nordisk media-

forskning. — Nordicom-Information (1994)1-2, ss. 33-38.

HELLMAN, Heikki & SORAMÄKI, Martti
Competition and content in the U.S. video market. — The journal of media economics 7(1994)1, ss. 29-49.

HEMÁNUS, Pertti

Kun Marshall McLuhan erehtyi, vai erehtyikö? — Teoksessa: Kulttuuri, politiikka, historia, koulutus ja lehdistö / toim. Aarno Arokylä, Teuvo Mällinen & Peerit Tähtinen. — Oulu : Pohjoinen, 1994. 951-749-202-2, ss. 219-226.

LAGERSPETZ, Mikko

Social problems in estonian mass media 1975-1991. — Acta Sociologica 36(1993)4, ss. 357-369.

LÖYTTYNIEMI, Veikko

Sanomalehdistön muuttuva rakenne. —

Teoksessa: Kulttuuri, politiikka, historia, koulutus ja lehdistö / toim. Aarno Arokylä, Teuvo Mällinen & Peerit Tähtinen. — Oulu : Pohjoinen, 1994. 951-749-202-2, ss. 205-218.

VARIS, Tapio

Global kulturindustri. — Nordicom Information (1994)1-2, ss. 61-64.

VARIS, Tapio

Mediatiede ja yliopisto : tieteenalan hahmottelua. — Teoksessa: William Blake, Pekka Puupää ja hän : eli keskusteluja intuitiosta oivalluksesta ja analyysistä / toim. Marja Tuominen. — Rovaniemi : Lapin yliopisto, 1994 (Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaisuja C. Keskusteluja ja puheenvuoroja 2). 951-634-361-9, ss. 70-79.

Numeron kirjoittajia

Pekka Isotalus, tutkija, Jyväskylän yliopisto, viestintätieteiden laitos

Heikki Kuutti, tutkija, Jyväskylän yliopisto, viestintätieteiden laitos

Kylli Paukkudell, PM, tutkija, Äänisperän yliopisto

Kauko Pietilä, tutkija, Tampereen yliopisto, yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos

Veli Pierula, PT, apulaisprofessori, Äänisperän yliopisto

Veikko Pietilä, apulaisprofessori, Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos

Päivi Pöntinen, tutkija, Helsingin yliopisto, viestinnän laitos

Terhi Rantanen, vs. apulaisprofessori, Helsingin yliopisto, viestinnän laitos

Esa Reunanen, tutkija, Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos

Iiris Ruoho, assistentti, Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos

Tarja Savolainen, tutkija, Helsingin yliopisto, viestinnän laitos

Esa Sirkkunen, tutkija, Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos